

Logeerweekenden bij Carin en Frank 'Vast ritme voor Gijs'

Tekst Evert Visser (www.evertvisser.nl)

“Ik zei vroeger altijd: ‘als ik op mezelf woon, dan wil ik een bed voor mijn broer Gijs, zodat hij bij mij kan logeren’. Dat heb ik nu”, vertelt Carin Hartland tevreden. Haar andere broer Frank van de Sande vult haar aan. “Ook ik wil Gijs een mooi weekend bezorgen.”

Carin (26) en Frank (24) praten over hun 21-jarige broer Gijs. Hij leeft met een verstandelijke beperking en een autismespectrum stoornis. Carin: “Op jonge leeftijd dacht niemand dat Gijs ooit zou kunnen lopen en zelfstandig zou eten. Gelukkig is dat niet waarheid geworden. Wel moeten wij hem in veel situaties als kleuter benaderen.” Frank: “Gijs kan veel, maar heeft constant aansturing nodig. Dat was voor onze ouders te zwaar. Daarom verhuisde hij op vierjarige leeftijd naar De Honsberg (observatiecentrum en specialistisch behandelinstituut), de eerste van in totaal zes soortgelijke woonplekken met begeleiding. Nu woont hij in een woongroep in de wijk Vrachelen in Oosterhout.”

Meteen van tafel

Carin: “Mijn broer kan vrijwel alles. Maar hij kan het niet altijd aan. Een voorbeeld: als Gijs zichzelf zonder begeleiding wast en aankleedt, dan is de kans groot dat hij geen schoon ondergoed aantrekt. Of hij vergeet zijn tanden te poetsen.” Frank: “Als Gijs alleen fietst en onderweg aan de overkant iets bijzonders ontdekt, dan gaat hij recht op zijn doel af. Zonder op het verkeer te letten. Gijs heeft dus altijd een paar ogen nodig die meekijken en hem sturen.”

Carin en Frank vertellen dat de dingen voor Gijs per sé moeten gaan zoals hij ze in zijn hoofd heeft. Carin: “Als wij onaangekondigd van een plan afwijken, dan gaat hij mopperen en ons de les lezen. Daarom houden we een vast ritme aan. Om negen uur ontbijt en 's avonds op dezelfde tijd thuis eten.” Frank: “Als Gijs is uitgegeten, dan wil hij meteen van tafel. Want voor hem is eten niets meer dan eten alleen. Terwijl wij graag nog even natafelen. Gelukkig zit Gijs bij onze ouders thuis in de hoek, zodat hij iemand moet passeren. Die dan kan zeggen: ‘Gijs, blijf even zitten’. Dat werkt goed.”

Kou en honger

Gijs heeft ook zijn eigen waarheid, iets dat tot misverstanden kan leiden. Carin: “Hij noemt rustig het telefoonnummer van onze ouders als de zijne als iemand daarom vraagt. Zonder blikken of blozen. Mensen geloven dat, omdat ze de beperking van Gijs niet meteen opmerken”. Frank: “Zijn handicap valt inderdaad niet op. Gijs bezocht ooit een keer met ons een open dag van de middelbare school. Een leraar legde iets uit, terwijl Gijs op het juiste moment knikte en ‘ja’ zei. ‘Nou, misschien zie ik je volgend jaar in de klas’, zei de leraar. We moesten toen enorm lachen.”

Een ander kenmerk is dat Gijs zijn gevoelens niet onder woorden kan brengen. Carin: “Als we niet zijn kleding ‘voorschrijven’, dan loopt hij - met koud weer - zo in een korte broek en T-shirt naar buiten. ‘Ik heb het nooit koud’, zegt hij dan. Toch heeft Gijs soms hele koude handen”. Volgens Frank weet zijn broer ook niet wat honger betekent. “Kijk, als mijn maag rammelt, dan denk ik: o, ik moet wat eten. Maar voor hem is dat niet logisch.”

Alles met een stekker

Opvallend is Gijs' nieuwsgierigheid en zijn opmerkelijk goede geheugen. Carin: "Gijs stelt veel vragen over van alles. En hij onthoudt de antwoorden. Hij weet ook wat er bijvoorbeeld drie maanden geleden gebeurde." Frank: "Als Gijs iemand na vijf jaar opnieuw bezoekt, dan weet hij exact wat er in de tussentijd in de kamer is veranderd. En als ik op het bureaublad van mijn computer een nieuw icoontje heb gezet, dan ziet Gijs dat meteen. Grappig. Iemand anders zou dat niet opmerken."

Bijzonder is Gijs' passie voor elektrische apparatuur. Carin: "Wat een stekker heeft, vindt hij interessant. Hij leest testspecificaties en onderzoekt hoeveel Watt een geluidsbox heeft." Frank: "Die interesse gaat heel ver. Gijs gaat naar de buurman omdat hij een mooie stereotoren heeft. Niet omdat hij zo aardig is. En als Gijs mij belt, dan vraagt hij: 'Hoe is het met je computer?' Hij wil dus niet weten hoe het met mij gaat. Ook wil hij mijn computer hebben, als mij iets zou overkomen. Ja, Gijs is best materialistisch ingesteld." Ook houdt de broer van draaiorgels. Carin: "Hij heeft veel muziek-cd's, kent alle orgels in het land, de eigenaren, opslagplaatsen en technische details. Hij gaat naar orgeldagen en is lid van de Kring van Draaiorgelvrienden."

Drie stappen vooruit

Carin en Frank beleven mooie momenten tijdens de logeerweekenden. Carin: "We doen leuke dingen en soms ontroert Gijs mij. Vorige week nog. We bezochten een voorstelling van De Sprookjesboom in De Efteling. Gijs genoot, terwijl hij altijd een grote jongen wil zijn. Plotseling zei hij: 'Ik vind het eigenlijk wel leuk om af en toe klein te zijn'. Dat hij zoiets constateert, vind ik écht grappig. Genieten."

Natuurlijk hebben de bezoeken ook andere kanten. Carin: "Het aanhouden van een vaste structuur is best vermoeiend. Als we naar de stad willen, moet dit tussen twee maaltijden in gebeuren. Ik moet dan dus drie stappen vooruit denken. Aan de andere kant vind ik die structuur wel prettig. Rust inbouwen. Ik denk dan: wat hebben wij het toch druk, we gaan maar door."

Frank houdt het logeerweekend helemaal vrij voor zijn broer. Hij noemt dat vanzelfsprekend. "Ik kan bijvoorbeeld niet gaan stappen met mijn vrienden als mijn broer bij mij is. Niet erg, het is gewoon hét weekend van Gijs. Bovendien: als hij blij is, dan ben ik het ook."